

3.1 บทนำ

เซต หมายถึง กลุ่มของสิ่งของที่ทราบได้แน่นอนว่าสิ่งใดอยู่ในกลุ่ม และสิ่งใดไม่อยู่ในกลุ่ม

ตัวอย่าง เซตของนักศึกษาในห้องเรียนนี้

เราเรียกสิ่งที่อยู่ในเซตว่า “สมาชิก” (Element) ใช้สัญลักษณ์ $\in$ แทนเป็นสมาชิกของ และ $\notin$ แทนไม่เป็นสมาชิกของ

การเขียนเซต เซตมีวิธีการเขียน 2 แบบ คือ

- แบบแจกแจงสมาชิก** เขียนสมาชิกทุกตัวของเซตลงในเครื่องหมาย วงเล็บปีกกาและใช้เครื่องหมาย จุดภาค (,) คั่นระหว่างสมาชิกแต่ละตัว กรณีสมาชิกมีมาก ๆ จะใช้สัญลักษณ์ “...” แทนสมาชิกตัวอื่นๆ

ตัวอย่างเช่น

A เป็นเซตของจำนวนคู่บวกที่น้อยกว่า 100 จะเขียน $A = \{ 2, 4, 6, \dots, 98 \}$

B เป็นเซตของจำนวนเต็มคี่ จะเขียน $B = \{ \dots, -5, -3, -1, 1, 3, 5, \dots \}$

- แบบบอกเงื่อนไขของสมาชิกในเซต** เขียนเซตแบบบอกเงื่อนไขของสมาชิกในเซต ประกอบด้วย วงเล็บปีกกา และใช้ตัวแปรแทนสมาชิกของเซต โดยบรรยายคุณสมบัติของสมาชิกไว้หลังเครื่องหมาย ” | ” (โดยที่)

ตัวอย่างเช่น

A เป็นเซตของตัวประกอบของ 6 จะเขียน $A = \{ x \mid x \text{ เป็นตัวประกอบของ } 6 \}$

B เป็นเซตของวันในหนึ่งสัปดาห์ จะเขียน $B = \{ x \mid x \text{ เป็นวันในหนึ่งสัปดาห์} \}$

3.2 นิยามของเซต

3.2.1 เซตที่เท่ากัน

บทนิยาม เซต A เท่ากับเซต B ก็ต่อเมื่อ เซตทั้งสองเซตมีสมาชิกเหมือนกัน นั่นคือ สมาชิกทุกตัวของเซต A เป็นสมาชิกของเซต B และสมาชิกทุกตัวของเซต B เป็นสมาชิกของเซต A

เซต A เท่ากับเซต B เขียนแทนด้วย $A = B$

เซต A ไม่เท่ากับเซต B เขียนแทนด้วย $A \neq B$ แสดงว่ามีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งตัวของเซต A ที่ไม่ใช่สมาชิกของเซต B หรือ มีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งตัวของเซต B ที่ไม่ใช่สมาชิกของเซต A

3.2.2 เอกภพสัมพัทธ์

บทนิยาม เอกภพสัมพัทธ์ (U) คือเซตที่กำหนดขึ้น โดยมีข้อตกลงว่า จะไม่กล่าวถึงสิ่งใด นอกเหนือไปจากสมาชิกของเซตที่กำหนดขึ้นนี้

สัญลักษณ์ที่นิยมใช้แทนเซตของจำนวน

I^+ แทนเซตของจำนวนเต็มบวก หรือ $I^+ = \{ 1, 2, 3, 4, \dots \}$

I^- แทนเซตของจำนวนเต็มลบ หรือ $I^- = \{ -1, -2, -3, -4, \dots \}$

I^0 แทนเซตของจำนวนเต็มศูนย์ หรือ $I^0 = \{ 0 \}$

I หรือ Z แทนเซตของจำนวนเต็ม หรือ $I = \{ 0, -1, 1, -2, 2, \dots \}$ หรือ

$I = \{ \dots, -2, -1, 0, 1, 2, \dots \}$

N แทนเซตของจำนวนนับ หรือ $N = \{ 1, 2, 3, \dots \}$ นั่นคือ $I^+ = N$

P แทนเซตของจำนวนเฉพาะที่เป็นบวก หรือ $P = \{ 2, 3, 5, 7, 11, 13, \dots \}$

Q เป็นเซตของจำนวนตรรกยะ

Q' เป็นเซตของจำนวนอตรรกยะ

R เป็นเซตของจำนวนจริง

3.2.3 เซตจำกัด (*Finite Set*) คือ เซตซึ่งมีจำนวนสมาชิกเท่ากับจำนวนเต็มบวกใด ๆ หรือศูนย์

จำนวนสมาชิกของเซตจำกัด A เขียนแทนด้วย $n(A)$ หรือ $|A|$

$|A|$ วัดจากจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันในเซต A

ตัวอย่าง $|\emptyset| = \quad$, $|\{1,2,3\}| = \quad$, $|\{a, b\}| = \quad$, $|\{1,2,3\}, \{4,5\}| = \quad$

3.2.4 เซตอนันต์ (*Infinite Set*) คือเซตที่ไม่ใช่เซตจำกัด

เซตว่าง (*Empty Set or null set*) คือ เซตจำกัดที่ไม่มีสมาชิกหรือจำนวนสมาชิกเป็นศูนย์ แทน

ด้วย $\{ \}$ หรือ $\emptyset$

3.2.5 เซตที่เทียบเท่ากัน (*Equivalent sets*)

บทนิยาม เซต **A** และ เซต **B** เป็นเซตที่เทียบเท่ากัน ก็ต่อเมื่อ เซต **A** และ เซต **B** มีจำนวนสมาชิกเท่ากัน

ตัวอย่าง $A = \{ 1, 2, 3 \}$; $B = \{ a, b, c \}$ เซต **A** และเซต **B** เป็นเซตที่เทียบเท่ากัน เขียนแทนด้วย $A \leftrightarrow B$

3.2.6 สับเซต (Subsets)

บทนิยาม เซต **A** เป็นสับเซตของเซต **B** ก็ต่อเมื่อ สมาชิกทุกตัวของเซต **A** เป็นสมาชิกของเซต **B** เซต **A** เป็นสับเซตของเซต **B** เขียนแทนด้วย $A \subseteq B$

เซต **A** ไม่เป็นสับเซตของเซต **B** ถ้ามีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งตัวของเซต **A** ที่ไม่เป็นสมาชิกของเซต **B** เขียนแทนด้วย $A \not\subseteq B$

หมายเหตุ **A** เป็นสับเซตแท้ของเซต **B** ก็ต่อเมื่อ สมาชิกทุกตัวของเซต **A** เป็นสมาชิกของเซต **B** แต่เซต $A \neq B$

3.2.7 ซุปเปอร์เซต (Super Sets)

บทนิยาม เซต **A** เป็นซุปเปอร์เซตของเซต **B** ก็ต่อเมื่อ ทุกสมาชิกของเซต **B** เป็นสมาชิกของเซต **A**

เขียนแทนด้วย $A \supseteq B$ และ $B \subseteq A$

หมายเหตุ

- เซตทุกเซตเป็นสับเซตของตัวเอง
ถ้า **A** เป็นเซตใด ๆ แล้ว $A \subseteq A$
- เซตว่างเป็นสับเซตของเซตทุกเซต
ถ้า **A** เป็นเซตใด ๆ แล้ว $\emptyset \subseteq A$
- $A \subseteq B$ และ $B \subseteq A$ ก็ต่อเมื่อ $A = B$
- เรียกสับเซตทุก ๆ สับเซตนอกจากเซตของตัวเอง ว่าสับเซตแท้

3.2.8 เพาเวอร์เซต (Power sets)

เพาเวอร์เซต คือ เซตของสับเซตทั้งหมดของ A เมื่อ A เป็นเซตจำกัด เพาเวอร์เซตของ A เขียนแทนด้วย $P(A)$

สมบัติของเพาเวอร์เซต

ให้ A, B เป็นเซตใด ๆ

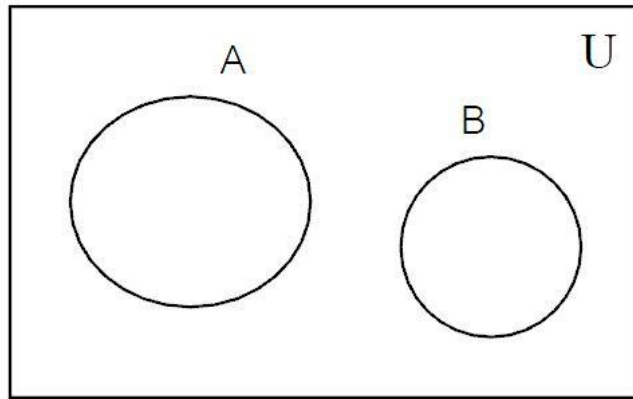
1. $\emptyset \in P(A)$
2. $A \in P(A)$
3. ถ้า A เป็นเซตจำกัดและ $n(A) = k$ แล้ว $P(A)$ เป็นเซตจำกัดและ $n(P(A)) = 2^k$
4. ถ้า $A \subset B$ แล้ว $P(A) \subset P(B)$
5. ถ้า $P(A) \subset P(B)$ แล้ว $A \subset B$
6. $P(A \cap B) = P(A) \cap P(B)$
7. $P(A) \cup P(B) \subset P(A \cup B)$

หมายเหตุ $\forall S: |P(S)| > |S|$, e.g. $|P(\mathbb{N})| > |\mathbb{N}|$

3.3 แผนภาพของเวนน์ – ออยเลอร์ (Venn – Euler Diagrams)

แผนภาพของเวนน์ – ออยเลอร์ นิยมแทนเอกภพสัมพัทธ์ U ด้วยรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า และใช้รูปปิดใดๆ แทนเซตซึ่งเป็นสับเซตของเอกภพสัมพัทธ์นั้น

ตัวอย่าง

รูปที่ 1.1 แผนภาพของเวนน์ –ออยเลอร์ที่แสดงเซต A และ เซต B ไม่มีสมาชิกร่วมกัน

เซต A และ เซต B ไม่มีสมาชิกร่วมกันเลย ซึ่งเรียกว่า **Disjoint set**

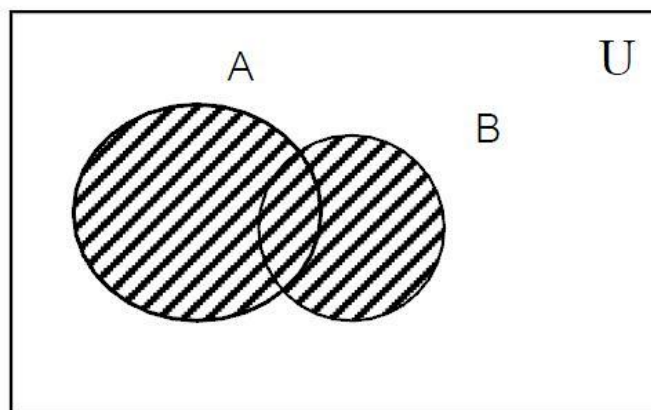
3.4 การดำเนินการบนเซต

3.4.1 ยูเนียน (*Union*) ยูเนียนของเซต A และเซต B เขียนแทนด้วย $A \cup B$ คือ เซตที่ประกอบด้วยสมาชิกรวมกันของ A หรือของ B หรือ ของทั้งสองเซต

เขียน $A \cup B$ แบบบอกเงื่อนไขดังนี้

$$A \cup B = \{ x \in U \mid x \in A \text{ หรือ } x \in B \text{ หรือ } x \text{ เป็นสมาชิกรวมกันของทั้งสองเซต } \}$$

ตัวอย่างแผนภาพของยูเนียน เช่น

รูปที่ 1.2 แผนภาพของเวนน์ –ออยเลอร์ที่แสดงเซต $A \cup B$

การดำเนินการ ยูเนียน ของเซต n เซตใดๆ สามารถเขียน ในรูป

$$\bigcup_1^n A = A_1 \cup A_2 \cup \dots \cup A_n$$

ตัวอย่าง

กำหนดให้ $A_i = \{i, i+1, i+2, \dots\}$

จงหา $\bigcup_1^n A$

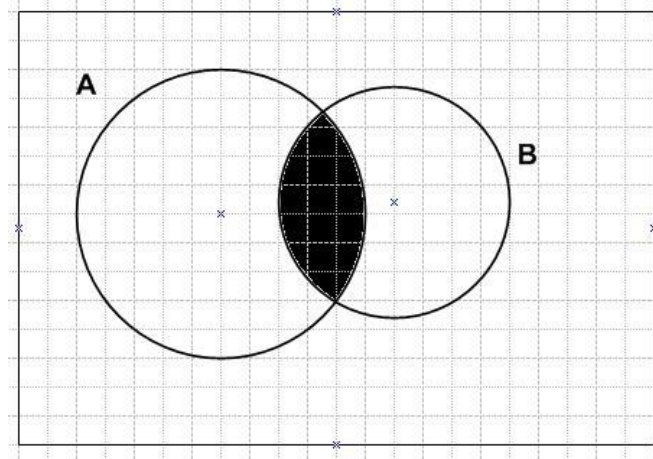
วิธีทำ

3.4.2 อินเตอร์เซกชัน (Intersection) อินเตอร์เซกชันของเซต A และเซต B เขียนแทนด้วย $A \cap B$

คือเซตที่ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกของเซต A และเซต B

เขียน $A \cap B$ แบบบอกเงื่อนไข ดังนี้

$$A \cap B = \{x \in U \mid x \in A \text{ และ } x \in B\}$$

รูปที่ 1.3 แผนภาพของเวนน์-ออยเลอร์ที่แสดงเซต $A \cap B$

การดำเนินการ อินเตอร์เซกชัน ของเซต n เซตใดๆ สามารถเขียน ในรูป

$$\bigcap_1^n A = A_1 \cap A_2 \cap \dots \cap A_n$$

ตัวอย่าง

กำหนดให้ $A_i = \{i, i+1, i+2, \dots\}$

จงหา $\bigcap_1^n A$

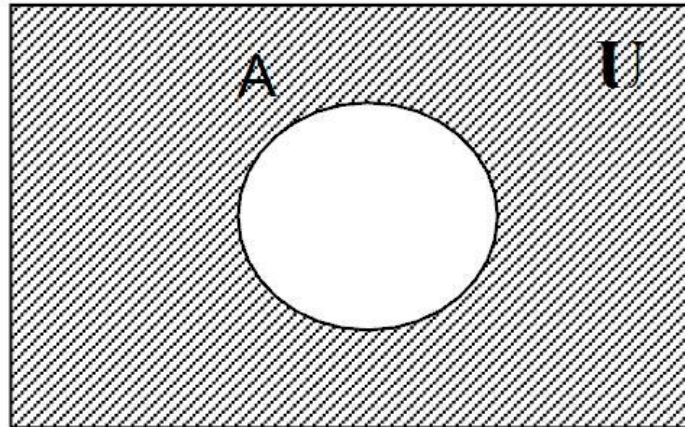
3.4.3 คอมพลิเมนต์ (Complement) คอมพลิเมนต์ของเซต A เขียนแทนด้วย A' คือ เซตที่ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกของ U แต่ไม่เป็นสมาชิกของ A

เขียน A แบบบอกเงื่อนไข ดังนี้

$$A' = \{x \in U \mid x \notin A\}$$

ตัวอย่าง

แผนภาพของคอมพลีเมนต์

รูปที่ 1.4 แผนภาพของเวนน์ - ออยเลอร์ ที่แสดงเซต A' (บริเวณแรเงา)

3.4.4 ผลต่าง (Difference or relative complement) ผลต่างของเซต A กับเซต B เขียนแทนด้วย

$A - B$ คือ เซตที่ประกอบด้วยสมาชิกของเซต A ซึ่งไม่เป็นสมาชิกของเซต B

ผลต่างของเซต A กับเซต B เขียนแทนด้วย $A - B$

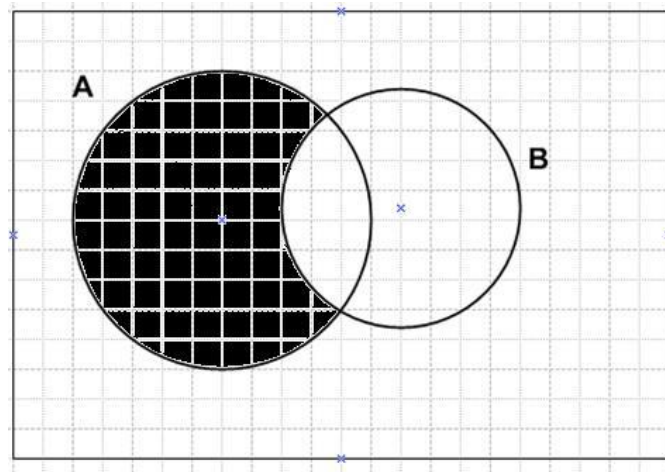
เขียน แบบบอกเงื่อนไข ดังนี้

$$A - B = \{x \in U \mid x \in A \text{ และ } x \notin B\}$$

ตัวอย่าง

แผนภาพของผลต่าง

รูปที่ 1.5 แผนภาพของเวนน์ - ออยเลอร์ ที่แสดงเซต $A - B$

3.5 สมบัติที่สำคัญของเซต

กำหนดให้ A, B, C เป็นเซตใดๆ

$$3.5.1 A \cup B = B \cup A \text{ (Commutative Law)}$$

$$3.5.2 A \cap B = B \cap A \text{ (Commutative Law)}$$

$$3.5.3 A \cup (B \cap C) = (A \cup B) \cap C \text{ (Associative Law)}$$

$$3.5.4 A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup C \text{ (Associative Law)}$$

$$3.5.5 A \cup (B \cap C) = (A \cup B) \cap (A \cup C) \text{ (Distributive Law)}$$

$$3.5.6 A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup (A \cap C) \text{ (Distributive Law)}$$

$$3.5.7 (A \cup B)' = A' \cap B' \text{ (De Morgan's Law)}$$

$$3.5.8 (A \cap B)' = A' \cup B' \text{ (De Morgan Law)}$$

$$3.5.9 (A')' = A$$

$$3.5.10 U' = \phi$$

$$3.5.11 \phi' = U$$

$$3.5.12 A - B = A \cap B'$$

$$3.5.13 A - (B \cup C) = (A - B) \cap (A - C)$$

$$3.5.14 A - (B \cap C) = (A - B) \cup (A - C)$$

3.5.15 ถ้า $A \cap B = \emptyset$ แล้ว $A - B = A$

3.6 การพิสูจน์ทางเซต

การพิสูจน์การเท่ากันของเซต สามารถแสดงได้ 3 วิธี

3.6.1 การแสดงว่าเซตทั้งสองเป็นสับเซตของกันและกัน

3.6.2 การแสดงโดยแจกแจงการเป็นสมาชิกโดยใช้ตาราง

3.6.3 การแสดงโดยใช้คุณสมบัติของเซต

3.6.1 การแสดงว่าเซตทั้งสองเป็นสับเซตของกันและกัน

ตัวอย่าง

จงแสดงการพิสูจน์ว่า $A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup (A \cap C)$

วิธีทำ

กรณีที่ 1 จะแสดงว่า $A \cap (B \cup C) \subseteq (A \cap B) \cup (A \cap C)$

ดังนั้น $A \cap (B \cup C) \subseteq (A \cap B) \cup (A \cap C)$

กรณีที่ 2 จะแสดงว่า $(A \cap B) \cup (A \cap C) \subseteq A \cap (B \cup C)$

ดังนั้น $(A \cap B) \cup (A \cap C) \subseteq A \cap (B \cup C)$

จาก กรณีที่ 1 และ กรณีที่ 2 สรุปได้ว่า $A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup (A \cap C)$

3.6.2 การแสดงโดยแจกแจงการเป็นสมาชิกโดยใช้ตาราง

ตัวอย่าง จงแสดงการพิสูจน์ว่า $A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup (A \cap C)$

A	B	C	$B \cup C$	$A \cap (B \cup C)$	$A \cap B$	$A \cap C$	$(A \cap B) \cup (A \cap C)$
1	1	1					
1	1	0					
1	0	1					
1	0	0					
0	1	1					
0	1	0					
0	0	1					
0	0	0					

3.6.3 การแสดงโดยใช้คุณสมบัติของเซต

$A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup (A \cap C)$ จากคุณสมบัติ Distributive Law

ตัวอย่าง โจทย์และการแก้ปัญหา

หมายเหตุ สูตรที่ควรรู้เกี่ยวกับเซต

- $n(A \cup B) = n(A) + n(B)$ เมื่อ A, B เป็น disjoint set
- $n(A \cup B) = n(A) + n(B) - n(A \cap B)$ เมื่อ A, B มีสมาชิกร่วมกัน
- $n(A \cup B \cup C) = n(A) + n(B) + n(C) - n(A \cap B) - n(A \cap C) - n(B \cap C) + n(A \cap B \cap C)$
- $n(A - B) = n(A) - n(A \cap B)$
- $n(B - A) = n(B) - n(A \cap B)$
- $n(A') = n(U) - n(A)$

ตัวอย่าง

ผู้สำรวจประชามติ ได้สอบถามผู้มีสิทธิออกเสียง 35 คน พบว่า 14 คนสนับสนุนผู้สมัครคนที่ 1 และ 26 คนสนับสนุนผู้สมัครคนที่ 2 จะมีกี่เสียงที่สนับสนุนผู้สมัครทั้งสองคน

วิธีทำ

ตัวอย่าง

กำหนดให้ $n(U) = 32$, $n(A) = 15$, $n(B) = 18$ และ $n(A \cup B)' = 2$ จงหา $n(A \cap B)$

วิธีทำ